

Mato Ilkić

Novac jadranske Korkire s
liburnske gradine Budim kod
Posedarja

Mato Ilkić
Sveučilište u Zadru
Odjel za arheologiju
Obala kralja Petra Krešimira IV, br. 2
HR, 23000 Zadar
milkić@unizd.hr

UDK: 904:737(497.5 Dalmacija)“02”
737(497.5 Dalmacija)“02”

Izvorni znanstveni članak
Primitljeno: 29. 5. 2016.
Prihvaćeno: 1. 6. 2016.

Članak tematizira dosad nepoznat novac jadranske Korkire, koji je slučajno nađen na liburnskoj gradini Budim u sjevernoj Dalmaciji. Aversnim prikazom glave Apolona istovjetan je otprije poznatim nalazima, no od njih se razlikuje reversnim sadržajem, gdje se, uz prikaz klasa pšenice, prvi puta javlja legenda *KOP*. Po toj pokraćenoj riječi spada u novu vrstu, inače iznimno rijetkih primjeraka novca jadranske Korkire. Taj numizmatički nalaz iz helenističkog razdoblja s budimske gradine pripada među najstarije nalaze novca koji je bio u optjecaju na području južne Liburnije.

Ključne riječi: novac jadranske Korkire (Korkira Melaina), prapovijesna gradina Budim (Posedarje), južna Liburnija (sjeverna Dalmacija)

Adriatic Corcyra coin from the
Liburnian hillfort Budim near
Posedarje

Mato Ilkić
University of Zadar
Department of archaeology
Obala kralja Petra Krešimira IV, br. 2
CROATIA, 23000 Zadar
milkić@unizd.hr

UDK: 904:737(497.5 Dalmacija)“02”
737(497.5 Dalmacija)“02”

Original scientific paper
Received: 29. 5. 2016.
Accepted: 1. 6. 2016.

This paper thematises so far unknown Adriatic Corcyra coin, accidentally discovered at Budim, a Liburnian hillfort in northern Dalmatia. The obverse bears a head of Apollo, identical to the earlier known coins of Corcyra. However, its reverse die, alongside the grain ear, for the first time shows the legend *KOP*. The legend's shortened version places this coin in the new category of extremely rare Adriatic Corcyra coinage. This numismatic discovery from the Hellenistic period from the Budim hillfort represents the oldest coinage circulating in the territory of southern Liburnia.

Key words: Adriatic Corcyra coins (Corcyra Melaina), prehistorical hillfort Budim (Posedarje), southern Liburnia (northern Dalmatia)

Sredinom 2014. saznao sam za stari novac koji je slučajno nađen tijekom razminiranja minski sumnjivog Budima, goleme liburnske gradine koja se početkom Domovinskog rata nalazila na prvoj crti bojišnice. Naime, za potrebe dokumentiranja numizmatičke građe s područja sjeverne Dalmacije tada mi je iz jedne zadarske privatne zbirke bio ustupljen novac,¹ uz napomenu da ga je na tom arheološkom lokalitetu, oko jednog kilometra južno od Posedarja, uz brojne druge nalaze pronašao jedan pirotehničar podrijetlom iz Požege. Kasnije, koncem te godine i tijekom sljedeće uspio sam dokumentirati još niz raznovrsnih numizmatičkih nalaza s gradine Budim,² koji su završili u različitim privatnim zbirkama. Jedan od njih, i to iz helenističkog razdoblja, osobito je zanimljiv, zbog svoje iznimne rijetkosti. To je novac jadranske Korkire, njezin prvi nalaz u Liburniji, a općenito tek šesti, uključujući i jedan za koji se već odavna zna samo preko spomena u stručnoj literaturi.³ K tomu, budimski primjerak iznimno je značajan i zato što prema prikazu na reversu pripada vrsti koja do sada nije bila poznata.

In the mid 2014 I have found out about the accidental find of an old coin during the demining of the mine-suspected area of Budim, an enormous Liburnian hillfort which was the front line at the beginning of the Croatian War of Independence. At that time, a coin from a private collection in Zadar was given to me¹ for the purpose of documenting the numismatic finds from northern Dalmatia. It was said that it has been discovered by a deminer from Požega precisely at this archaeological site, c. 1 km south of Posedarje, along with many other finds. At the end of this, and the course of the next year I have documented many other diverse numismatic finds from the Budim hillfort,² that were scattered in different private collections. One of these coins, from the Hellenistic period, is especially interesting because of its extreme rarity. It is the coin of the Adriatic Corcyra, the first one discovered on the Liburnian territory, all together sixth specimen, including one coin known only through the mention in the relevant literature.³ The coin from Budim is also extremely important because the reverse die represents a whole new, so far unknown issue.

1 Riječ je o numidijskom novcu od bakrene slitine, kovanim za Masinisu i njegove nasljednike (208.-148. pr. Kr. i kasnije).

2 Većina numizmatičkih nalaza pripada predcarskom razdoblju, među kojima dominiraju oni Kartage i Numidije. U više primjeraka zastupljen je i novac Egipta, južne Italije i Sicilije te Rimske Republike. Nađeni su i novci ilirskog vladara Baleja. Slijedi ponešto rimskog carskog novca te onoga iz srednjega i ranoga novog vijeka. Prema toj numizmatičkoj građi život na gradini Budimu tekao je u kontinuitetu od mlađega željeznog razdoblja pa sve do približno 18. stoljeća.

3 O starijim nalazima novca jadranske Korkire vidjeti u: Imhoof-Blumer 1884, str. 254, br. 56, Taf. IV, 20; Brunšmid 1898, str. 69, Tafel VI, 92; Brunšmid 1998, str. 81, Tabla VI, 92; Dukat, Mirnik 1976, str. 179-182, Pl. 2: 17; Bonačić Mandinić 1993, str. 261-266; Dukat, Mirnik 2004, str. 53; Visonà 2005, str. 243-252; Dukat, Mirnik 2008, str. 53; Görlicke-Lukić, Bonačić Mandinić 2010, str. 181, Kat. 303; Hoover 2010, str. 8. S prikupljanjem informacija iz teško dostupne literature pomogli su mi Tomislav Bilić, Miroslav Nađ i Martin Ziegert, na čemu im najljepše zahvaljujem, kao i Paolo Visoni, Igoru Borziću i Anamariji Kurilić na nizu korisnih savjeta.

1 A Numidian coin of copper alloy, struck for Masinissa and his heirs (208-148 BC and later)

2 Most of the numismatic finds belong to the Hellenistic period, among which those of Carthage and Numidia dominate. There are several specimens representing Egypt, southern Italy and Sicily and Roman Republic. The coinage of the Ilirian ruler Ballaios was also discovered. These are followed by some Roman imperial coins, as well as Medieval and Early Modern coins. According to these numismatic finds, life on the Budim hillfort went on continuously from the early Iron Age to c. 18th century.

3 On the older finds of Adriatic Corcyra coins see: Imhoof-Blumer 1884, p. 254, no. 56, Taf. IV., 20; Brunšmid 1898, p. 69, Tafel VI, 92; Brunšmid 1998, p. 81, T. VI., 92; Dukat, Mirnik 1976, pp. 179-182, Pl. 2: 17; Bonačić Mandinić 1993, pp. 261-266; Dukat, Mirnik 2004, p. 53; Visonà 2005, pp. 243-252; Dukat, Mirnik 2008, p. 53; Görlicke-Lukić, Bonačić Mandinić 2010, p. 181, cat. 303; Hoover 2010, p. 8. Tomislav Bilić, Miroslav Nađ i Martin Ziegert helped me collecting information from the less accessible literature, for what I would like to thank them very much. I am also thankful to Paolo Visonà, Igor Borzić and Anamarija Kurilić on the series of helpful advice.

Sl. 1. Novac jadranske Korkire s Budima (foto: M. Ilkić)

Fig. 1. Adriatic Corcyra coin from the Budim hillfort (photo: M. Ilkić)

Novac jadranske Korkire (sl. 1) s liburnske gradine Budim⁴ (sl. 2)⁵ iskovan je od bakrene slitine (AE, 21,5 mm, 5,78 g, 1 h). Na njemu je izvorna zelenkasta patina te ponešto tankih sedimentnih naslaga. Dobro je očuvan, pa pruža gotovo cjelovit uvid u ikonografski sadržaj. Na aversu je arhaični prikaz mlade, golobrade i ovjenčane glave sa, čini se, kovrčavom kosom. Profilom je okrenuta udesno. Od detalja na licu izraženo je frontalno bademasto oko u izduženoj očnoj šupljini, dok veći dio nosa, usta i završetak brade nisu vidljivi zbog malo udesno pomaknutog otkova. Uho, čini se, nije ni bilo naznačeno. Iza tjemena glave, uz gornji lijevi rub polja plitka je klinasta izbočina, nastala vjerojatno slučajno, zbog oštećenja kalupa.⁶ Prikazan je i dugi upleteni pramen koji se spušta sa čela gornjim rubom lica niz vrat. U kosi su dijelom vidljivi i listovi lovorova vijenca. Takav aversni prikaz upućuje na Apolona.⁷ Stilske osobine glave toga grčkog boga s budimskog novca pokazuju da je iskovan kalupom za avers koji je korišten i kod kovanja ranije poznatih primjeraka, barem onih

The coin of Adriatic Corcyra (Fig. 1) from the Liburnian hillfort Budim⁴ (Fig. 2)⁵ is minted from a copper alloy (AE, 21.5 mm, 5.78 g, 1 h). It is coated with its original green patina and some thin sediment layers. Because of its high level of preservation it gives us an almost complete iconographic contents. The obverse bears an archaic depiction of a young, beardless and wreathed head with seemingly curly hair, profile turned right. Its facial details show a frontal almond-shaped eye within the elongated eye socket. The biggest part of the nose, mouth and chin are not visible because the flawn was struck somewhat to the right. The ear, it seems, was not even shown. Behind the head's vertex, alongside the upper left field's edge is a shallow wedge-shaped protrusion, probably accidental, due to the damage in the die.⁶ A long entwined lock of hair coming down from the forehead along the upper edge of the face down the neck is shown. Parts of the leaves in the laurel wreath are also visible. This obverse depiction points to Apollo.⁷ The god's head stylistic features on the Budim specimen show that it was minted with the same obverse die as the other, better preserved specimen.⁸ However, the reverse depiction indicates the use of a fourth die,⁹ seen for the first time on the coin of Adriatic Corcyra. The central

4 Prapovijesna gradina Budim smještena je uz zapadnu obalu Novigradskog mora, oko 20 km sjeveroistočno od Zadra. Svojom površinom od približno 11 hektara spada među najveće u južnoj Liburniji. Arheološki je slabo poznata. Ukratko o njoj, sa citiranom starijom literaturom, vidjeti u: Čelhar 2014, str. 149-151.

5 Zračnu fotografiju gradine Budim ustupila mi je za objavu Martina Čelhar, na čemu joj najljepše zahvaljujem, kao i Juri Šučuru, koji mi je pomogao izraditi Kartu 1.

6 Takvu značajku ima i primjerak s Visa, sad u Arheološkom muzeju u Zagrebu. O tome vidjeti u: Brunšmid 1998, str. 81, Tabla VI, 92.

7 Brunšmid misli da je na aversu vjerojatno prikaz glave Apolona (Brunšmid 1998, str. 81), a Bonačić-Mandinić uopće ne dovodi takvu atribuciju u pitanje (Bonačić Mandinić 1993, str. 262). Međutim, Visonà o prikazu ima drugačije mišljenje, povezujući ga s Demetrom (Visonà 2005, str. 244).

4 Budim hillfort is located on the western coast of Novigrad sea, c. 20 km northeast from Zadar. Its surface of c. 11 hectares makes it one of the largest in southern Liburnia. It is archaeologically poorly known. For a brief overview of this hillfort, with earlier bibliography, see: Čelhar 2014, pp. 149-151.

5 The aerial photography of Budim hillfort was given to me by Martina Čelhar, on which I would like to thank her very much, as well as Jure Šučur for helping me create Map 1.

6 The same characteristic is visible on the specimen from Vis, today held in the Archaeological Museum in Zagreb. See: Brunšmid 1998, p. 81, T. VI., 92.

7 Brunšmid believed the obverse probably bears the head of Apollo (Brunšmid 1998, p. 81), Bonačić-Mandinić doesn't even question his attribution (Bonačić Mandinić 1993, p. 262). However, Visonà has a different opinion about this type, connecting it to Demeter (Visonà 2005, p. 244).

8 The specimen from the Archaeological Museum in Split is, unfortunately, badly preserved, especially the obverse depiction, and therefore is not suitable for comparison. However, it seems it has been struck with the same obverse die, that indicate the curls behind the neck, that are apparently the same as the others on the known coins of Adriatic Corcyra.

9 The use of multiple reverse dies is not surprising, because of their mobility they were used more, unlike the obverse dies that were fixated, therefore more durable. See: Kos 1998, pp. 169, 189.

bolje očuvanih.⁸ No reversni prikaz na nalazu iz Budima iskovan je četvrtom vrstom kalupa,⁹ koji se sad prvi put javlja na novcu jadranske Korkire. Doduše, i u središnjem polju reversa prikazan je klas pšenice, ali na ponešto drugačiji način. Naime, iznad kratke stabljike s udesno svijenim listićem oblikovana su zrna s osjem od 9 izdanaka, kojih na ranije poznatim primjercima ima manje ili više od toga broja.¹⁰ Ipak, glavnu novinu na novcu s Budima čini kratica *KOP*, čija grčka slova teku retrogradno, u desnom donjem dijelu reversnoga polja. Ta se pokraćena riječ odnosi na *KOPKYPAIΩN*, legendu koja je u tom cjelovitom obliku naznačena na dva primjerka, iskovana pomoću istovjetnog para kalupa.¹¹

Za sada nije moguće pouzdano locirati položaj politički autonomnog naselja na Korčuli iz helenističkog razdoblja kojemu bi pripadalo ime s novca, što je vjerojatno i odraz stanja arheološke istraženosti na tom južnodalmatinskom otoku, koje, očito, nije zadovoljavajuće. Međutim, neki od istraživača koji su se bavili ovom problematikom pretpostavljaju da on pripada grčkoj koloniji koju su Isejci osnovali u 3. stoljeću prije Krista, i to vjerojatno na području današnje Lumbarde. Kako bi ju razlikovali od jonske Korkire, tj. Krfa, nazivaju ju Crnom Korkirom (grčki *Κόρκυρα ή Μέλαινα*, latinski *Corcyra Nigra*), odnosno po antičkom imenu Korčule, otoku bujne vegetacije na Jadranu, uz koji se vezuje smještaj knidske kolonije, utemeljene negdje na njemu tri stoljeća ranije.¹² Aversni

Sl. 2. Gradina Budim (foto: D. Grosman)

Fig. 2. Budim hillfort (photo: D. Grosman)

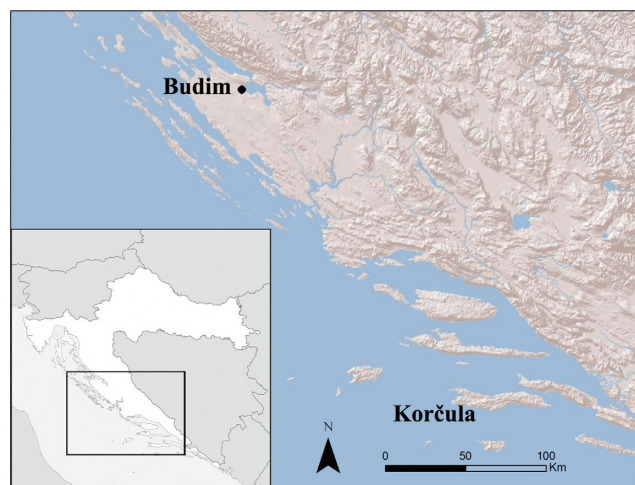
reverse field also bears a grain ear, but in a slight variation compared to the other coins. Above the short stem with a leaf bent to the right nine awns extend from the lemma of the floret. All off the known *Corcyra* coins have either more or fewer awns.¹⁰ However, the main novelty on Budim coin is the abbreviation *KOP*, whose Greek letters are written retrograde, located in the lower right reverse field. This abbreviation refers to *KOPKYPAIΩN*, a legend that is written in full on two coins, struck with the identical pair of dies.¹¹

So far it has not been possible to pinpoint the exact location of this politically autonomous settlement from the Hellenistic period to which the name from the coin belongs to. This reflects a state of archaeological exploration of this southern Dalmatian island, which is evidently unsatisfactory. However, some of the researchers dealing with this problem assume that the *Corcyra* coinage belongs to a colony founded by the Issaeans in the third century BC., presumably in the area of modern Lumbarda. In order to differ it from the Ionian *Corcyra*, ie. Corfu, they call it Black

-
- 8 Primjerak iz Arheološkog muzeja u Splitu je, nažalost, loše očuvan, osobito prikaz na aversu, pa i nije pogodan za usporedbu. Ipak, čini se da je i on iskovan pomoću istog kalupa za avers, na što upućuju pramenovi iza vrata, koji su, čini se, isti kao i kod ostalih primjeraka dosad poznatog novca jadranske Korkire.
- 9 Uporaba više kalupa za revers ne iznenađuje, jer su oni bili pokretni pa su se brže trošili, za razliku od kalupa za kovanje aversa, koji su bili nepokretni, a time i dužeg vijeka trajanja. O tome vidjeti u: Kos 1998, str. 169, 189.
- 10 Kod ranije objavljenih primjeraka klas ima osje sa 5 ili 12 izdanaka. O tome vidjeti u: Bonačić Mandinić 1993, str. 262.
- 11 Primjerak kojemu se ne zna mjesto nalaza, a koji je i prvi objavljen (Imhoof-Blumer 1884, str. 254, br. 56, Taf. IV, 20), danas se čuva u *Staatliche Museen* u Berlinu. Drugi, nađen u Lumbardi na Korčuli, čuva se u Arheološkome muzeju u Zagrebu.
- 12 Brunšmid 1998, str. 7-9, 81; Bonačić Mandinić 1993, str. 263. Slijedom njih ukratko o tomu i u: Kos 1998, str. 187. Drugačije o tomu vidjeti u: Rendić-Miočević 1966, str. 134-136; Rendić-Miočević 1980, str. 236-238. Općenito o otoku Korčuli u predcarskom razdoblju, sa citiranom starijom literaturom, vidjeti u: Kirigin 2010, str. 313-317.

10 The earlier published specimens show the floret with 5 or 12 awns. See: Bonačić Mandinić 1993, p. 262.

11 This specimen of unknown location, and the first one published (Imhoof-Blumer 1884, p. 254, no. 56, T. IV., 20.), is kept in the *Staatliche Museen*, Berlin. The other one, found in Lumbarda, Korčula is kept in the Archaeological Museum in Zagreb.

Karta 1. Geografski položaji gradine Budim i otoka Korčule

Map 1. Geographical location of Budim hillfort and the island Korčula

prikaz Apolona možda doista upućuje na grčke koloniste, jer je taj bog bio, među inim, zaštitnik njihovih gradova.¹³ No, tko god oni bili, čini se, intenzivnije su se bavili poljodjelstvom, što sugerira prikaz klasa pšenice na reversu njihova novca.

Novci jadranske Korkire cirkulirali su na znatno širem području, nego što se to ranije moglo pretpostavljati.¹⁴ Pomorskom trgovinom dospjeli su, doduše u skromnom broju, i u Liburniju. To potvrđuje numizmatički nalaz s Budima, prapovijesne gradine udaljene oko 200 km sjeverozapadno od otoka Korčule (karta 1). Njezini novci, zbog svoje iznimne rijetkosti, očito pripadaju vrlo ograničenoj emisiji. S obzirom na to da su bili iskovani pomoću vrlo malog broja kalupa, prema trenutačnim spoznajama vjerojatno sa samo jednim za avers i sigurno četiri za revers, to se moralo dogoditi u vrlo kratkom vremenskom razdoblju. Datiraju negdje iz 3. stoljeća prije Krista, i to možda iz prvih desetljeća njegove druge polovice. Na to razdoblje upućuju pojedini stilski detalji glave Apolona, a osobito oblici kovnih pločica, čiji su rubovi zakošeni, tj. blago konični, slično kao i kod istovremenog novca Ise s prikazima glave Atene

Corcyra (Greek Κόρκυρα ή Μέλαινα, Latin Corcyra Nigra), respectively by the name of ancient Korčula, an island with rich vegetation on the Adriatic sea, that is related to the position of a Cnidus colony, established somewhere on this island three centuries earlier.¹² The obverse bearing the head of Apollo may actually refer to the Greek colonists, because he was, among other, the protector of their cities.¹³ But who ever they were it seems they had a developed agriculture, as is suggested by the grain ear depiction on their coinage reverse.

The coinage of Adriatic Corcyra circulated on a significantly wider area than what it was earlier believed.¹⁴ Via sea trade they came all the way to Liburnia, though in a small amount. This theory is confirmed by the coin from Budim, a prehistorical hillfort located c. 200 km northwest from the island of Korčula (Map 1). Its coinage, for its extreme rareness belongs to a very limited emission. Considering they were minted with a very small number of dies, according to the present knowledge, probably only one obverse and surely four reverse dies, this must have happened within a brief period of time. They are dated to the 3rd century BC., perhaps to the first decades of its second half. This dating is indicated by some stylish details of Apollo's head, and especially the shape of the flans, with a bevelled edge profile, ie. slightly conical, similar to the Issaean coins from the same period bearing the head of Athena on the obverse and a goat on the reverse.¹⁵ Some Issaean coins of this issue were discovered on several sites in

13 Zamarovský 1989, str. 31.

14 Sve do nedavnog pronalaska na liburnskoj gradini Budim u sjevernoj Dalmaciji, bilo je poznato tek nekoliko nalazišta novca jadranske Korkire, i to s otoka u Split-sko-dalmatinskoj i Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Riječ je o Visu, Lumbardi na Korčuli i možda Hvaru (Göricke-Lukić, Bonačić Mandinić 2010, str. 181). Dakle, stariji nalazi upućivali su na "trgovačke veze među grčkim gradovima na srednjojadranskim otocima". O tomu vidjeti u: Bonačić Mandinić 1993, str. 263.

12 Brunšmid 1998, pp. 7-9, 81; Bonačić Mandinić 1993, p. 263. Shortly about it see: Kos 1998, p. 187. A different perspective about it see in: Rendić-Miočević 1966, pp. 134-136; Rendić-Miočević 1980, pp. 236-238. Generally on the island Korčula in the Hellenistic period, with quoted older literature see: Kirigin 2010, pp. 313-317.

13 Zamarovský 1989, p. 31.

14 Until the discovery of the coin specimen on the Liburnian Budim hillfort in northern Dalmatia, only a few sites of Adriatic Corcyra coinage have been known, all from the island of Split-Dalmatia and Dubrovnik-Neretva county. These are Vis, Lumbarda on Korčula and perhaps Hvar (Göricke-Lukić, Bonačić Mandinić 2010, p. 181). So the older finds indicated "trade connections between Greek cities on the central Adriatic islands". See: Bonačić Mandinić 1993, p. 263.

15 Analyzing the coins of Adriatic Corcyra, P. Visonà finds similarities in the technical details, ie. the module of flans, but also in the style and weight of the larger Issaean specimen with Athena/Goat, which he believes were struck somewhat after 250. AD. See: Visonà 2005, pp. 244-245.

na aversu i koze na reversu.¹⁵ Isejskih novaca, i to baš te vrste, ponešto je nađeno na nekolicini lokaliteta u sjevernoj Dalmaciji,¹⁶ od kojih jedan primjerak i na gradini Budim.¹⁷ Oni, kao i novac jadranske Korkire, pripadaju među najstarije koji su bili u optjecaju kao platežno sredstvo na području južne Liburnije.

northern Dalmatia,¹⁶ and one of them precisely at the Budim hillfort.¹⁷ These coins, as well as the one of Adriatic Corcyra represent the oldest coins circulating as the means of payment on the territory of southern Liburnia.

15 Analizirajući novac jadranske Korkire, P. Visonà pronalazi sličnosti u tehničkim detaljima, tj. izgledu kovanih pločica, ali i u stilu i težini s isejskim primjercima tipa Atena/koza, za koje vjeruje da su kovani približno nakon 250. prije Krista. O tome vidjeti u: Visonà 2005, str. 244-245.

16 Šeparović 2003, str. 418-420, T. V/72, 75; Ilkić *et al.* 2012, str. 10, kat. br. 24; Šeparović 2012, str. 526-527, kat. br. 7-11; Šešelj, Ilkić, 2012, p. 47, fig. 12; Ilkić *et al.* 2013, str. 66, kat. br. 1.

17 Novac je otkriven tijekom nedavnih arheoloških rekonosciranja, a čuva se na Odjelu za arheologiju Sveučilišta u Zadru. Do sada nije publiciran.

16 Šeparović 2003, pp. 418-420, T. V/72, 75; Ilkić *et al.* 2012, p. 10, cat. no. 24; Šeparović 2012, pp. 526-527, cat. no. 7-11; Šešelj, Ilkić, 2012, p. 47, fig. 12; Ilkić *et al.* 2013, p. 66, cat. no. 1.

17 The coin was discovered during a recent archaeological survey and is kept in the Department of Archaeology, University in Zadar. It has not been published so far.

LITERATURA / BIBLIOGRAPHY

- Bonačić Mandinić 1993 M. Bonačić Mandinić, *Novac Korkire Melaine u Arheološkom muzeju u Splitu*, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku 86, Split 1993, 261-266.
- Brunšmid 1898 J. Brunšmid, *Die Inschriften und Münzen der Griechischen Städte Dalmatiens*, Wien 1898.
- Brunšmid 1998 J. Brunšmid, *Natpisi i novac grčkih gradova u Dalmaciji*. Priredila i prevela s njemačkog jezika M. Bonačić Mandinić, Književni krug Split, Split 1998.
- Čelhar 2014 M. Čelhar, *Naselja južne Liburnije u željezno doba*, disertacija, Zadar 2014, rukopis.
- Dukat, Mirnik 1976 Z. Dukat, I. Mirnik, *Pre-Roman coinage on the territory of modern Yugoslavia*, Bulletin of the Institute of Archaeology, University of London, 13/1976, London, 175-210.
- Dukat, Mirnik 2004 Z. Dukat, I. Mirnik, *Arheološki muzej u Zagrebu. Numizmatička zbirka. Vodič*. Zagreb 2004.
- Dukat, Mirnik 2008 Z. Dukat, I. Mirnik, *Numismatic Collection. Guide*. Zagreb 2008.
- Göricke-Lukić, Bonačić Mandinić 2010 H. Göricke-Lukić, M. Bonačić Mandinić, *Numizmatika*, in: *Antički Grci na tlu Hrvatske*, J. Poklečki Stošić (ed.), Zagreb 2010, 175-181.
- Hoover 2010 O. D. Hoover, *Handbook of Coins of the Islands: Adriatic, Ionian, Thracian, Aegean, and Carpathian Seas (excluding Crete and Cyprus), Sixth to First Centuries BC. The Handbook of Greek Coinage Series*, Volume 6, Lancaster-London 2010.
- Ilkić et al. 2013 M. Ilkić, I. Čerina, S. Čerina, *Novac iz Bukovice od 3. stoljeća prije Krista do 68. godine poslije Krista*, Zbornik radova 7. međunarodnoga numizmatičkog kongresa u Hrvatskoj, Rijeka 2014, 65-75.
- Ilkić et al. 2012 M. Ilkić, D. Filipčić, V. Kramberger, *Ususret antičkoj numizmatiki* (katalog izložbe), Zadar 2012.
- Imhoof-Blumer 1884 F. Imhoof-Blumer, *Griechische Münzen aus dem Museum in Klagenfurt und anderen Sammlungen*, Numismatische Zeitschrift XVI, Wien 1884, 227-300.
- Kirigin 2010 B. Kirigin, *Otok Korčula*, in: *Antički Grci na tlu Hrvatske*, J. Poklečki Stošić (ed.), Zagreb 2010, 313-317.
- Kos 1998 P. Kos, *Leksikon antičke numizmatike*, Zagreb 1998.
- Rendić-Miočević 1966 D. Rendić-Miočević, *Isejska naseobina u Lumbardi (Korčula) u svjetlu novih istraživanja*, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku 68, Split 1966, 133-141.
- Rendić-Miočević 1980 D. Rendić-Miočević, *O knidskoj kolonizaciji Korčule*, Diadora 9, Zadar 1980, 229-250.
- Šeparović 2003 T. Šeparović, *Predrimski novac u Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika*, Opuscula Archaeologica 27, Zagreb 2003, 417-433.
- Šeparović 2012 T. Šeparović, *Pregled nalaza grčko-ilirskog novca u sjevernoj Dalmaciji*, Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu 45, Zagreb 2012, 525-536.
- Šešelj, Ilkić 2012 L. Šešelj, M. Ilkić, *Money circulation in Liburnia in the pre-imperial period: preliminary report*, Akten des 5. Österreichischen numismatikertages, Enns, 21.-22. Juni 2012, Enns-Linz 2014., 43-53.
- Visonà 2005 P. Visonà, *The Coinage of Corcyra Melaina*, Zbornik radova 4. međunarodnog numizmatičkog kongresa u Hrvatskoj, Rijeka 2005, 243-252.
- Zamarovský 1989 V. Zamarovský, *Junaci antičkih mitova*, Zagreb 1989.